

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Rodolphi Gwaltheri Tigvrini Antichristvs. Id Est, Homili[a]e
quinq[ue], quibus Romanum Pontifice[m] uerum, &
magnum illum Antichristum esse probatur, quem
prophetaru[m], Christi & apostolorum oracula ...**

Gwalther, Rudolf

[Zürich], [1546]

VD16 W 1065

Dilectis Fratribvs, Evangelivm Christi in agro Tigurino prædica[n]tibus,
Rodolphvs Gwalthervs Gratiam et pace[m] ab eo, qui solus Pax, iustitia,
sapientia, rede[m]ptio, & sanctificatio nobis à parte ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-35409

DILECTIS FRATRI-

BVS, EVANGELIVM CHRI

sti in agro Tigurino prædicatibus, RODOL

PHVS GVALTHERVS Gratiam et

pacē ab eo, qui solus Pax, iustitia, sapien

tia, redēptio, & sanctificatio nobis

à patre suo cœlesti factus est.

LECTVM illud Dei organum et gentiū do
ctor, Paulus Apostolus, Ephesiorū presbyteris
extremū Vale dicturus, cū multa fideliter mon
nuisset, inter alia tamen & hoc addendum esse
putavit: Attēdite uobis et cuncto gregi, in quo uos spiritus san
ctus posuit episcopos, ad regendū ecclesiā Dei, quam acquisiuit
sanguine suo. Ego enim noui hoc, quod ingressuri sint post di
scessum meū lupi graues in uos, non parcētes gregi. Quæ cum
ijs dicta sint, fratres & Simmystæ colēdis, quibus illud ipsum
tunc temporis in ecclesia Christi munus cōmissum erat, quod
nobis hodie legitima uocatione cōmissum est, nobis quoq; dicta
putabimus: & nobis maxime, in quos nouissima tēpora deuen
runt, quæ ob immanes lupos, pseudochristos et pseudopphetas
periculosissima fore, & prophetarū, & Christi et apostolorum
oraculis prædictū est. Diligēter ergo hæc meditemur oportet,
ut nimirū quale nobis officiū mādarit Dominus, & qua in hoc
cura, studio & industria nobis opus sit, cognoscamus. Si enim
studiose ijs inuigilare consueuerunt homines mundo & priua
tis uolup atib. dediti, quorum cura ipsis à terrenis principibus
cōmissa est: maiori utiq; studio nos illi officio incumbere dece
bit, quod summus ille Rex regum & Dominus dominantium,
IESVS CHRITVS, nostris humeris imposuit, &

Præfatio.

iusque ratione olim quoque à nobis requisiturus est, quando in gloria sua cum omnibus angelis suis ad iudicandum ueniet.

Atqui episcopos nos constitutos esse dicit Paulus Apostolus: non quidem imperium quoddam & regnum (quod ferè huius tituli autoritate nostri sæculi episcopos sibi uendicare uideamus) nobis promittens, sed officij nostri nos admones. Cum enim episcopi Græca uox Latinis Speculatore significet, Paulusque nos episcopos, id est, Speculatores constitutos esse dicat, nimirum ad illud Domini alludit, qui Ezechielem olim super domum Israelis speculatore constituens, diligentissime admonet, ut uenientem ob peccata & scelera gladium prædicat, & prædicationi fideli miseros ab interitu asserat. Et sane superbum huius nominis abusum Paulus mihi præuidisse uidetur, cū ait: Attendite uobis & cuncto gregi. Vt enim ministri curæ dominicum gregem, id est ecclesiam commendat: ita eundem sibi quoque cauere iubet & attendere, ne dum priuatis honoribus & uoluptatibus studens suæ curæ commissos negligit, sibi quoque struat exitium: tantum non illud Domini intonans quod Ezechieli dicitur: Nisi locutus fueris diserte, dehortando impium à uia sua impia, ut uiuat, ille quidem impius morietur in iniquitate sua, sanguinem uero eius de manu tua requiram. Et cuncto quidem gregi attendere iubet apostolus, nullum hic personarum respectum admittens, quo uel tenuem & pauperem negligere, uel fastuoso & excellenti parcere uelimus. Regere uero (uel ποιμαίνειν potius, id est, pascere) iubet, non Christi uerbis contradicens, qui discipulos suos terrenorum principum instar regnare uetuit: sed uerbi ministerium fidele commendans, quod salutis uiam & regulam infallibilem præscribit, simulque in læta animarum pascua deducit homines, in quibus eum cibum inueniunt, qui solus ad æternam uitam ita pascit ac saturat, ut nul-

lam

Præfatio.

am post hunc uel famem uel sitim sentire possint. Et ne contemndū putarem ob aliquas causas commissum nobis officium, quantus sit ille grex, quem regere & pascere debeamus, docet: quem uidelicet proprio sanguine ab interitu liberare dignatus sit Dei filius. Quæ una ratio tantæ authoritatis est, fratres, ut sola omnem soporem & ignauiam animis excutere possit. Quis enim nescit inter homines in deposito seruando summam requiri fidem et diligentiam? At quanto maior in diuinis ea esse debet, & maxime in eo grege seruando, quem suo redemptum sanguine penes nos deposuit Dominus? Nec est ut munus nostrum, ob summi illius & uere boni pastoris præsentiam & patrocinium, periculo carere dicamus, et proinde minus etiam sumus seduli & industrij. Grauiam enim et horreda pericula prædicit Paulus. Ego enim noui hoc (inquit) quod ingressuri sint post discessum meum lupi graues, non parcetes gregi. Lupos uenturos dicit, & hos graues quidem, qui tanto gregi, tam pretioso, tam nobili parcere nesciant. Et alibi pluribus uerbis hos depingens: Spiritus (ait) certo loquitur quod in posterioribus temporibus desiscant quidam à fide, attendentes spiritibus impostoribus, ac doctrinis demoniorum. Impostores ergo oriturunt, & tales quidem, qui non hominum modo commentis, sed & demoniorum non tam mendacibus quam pernitiosis doctriinis gregem hunc turbent & dissipent. Idem Christus quoque non obscure testatus est, qui quemadmodum discipulos tanquam oues emittit in medium luporum: ita pseudochristos & pseudoprophetas surrecturos dicit in multorum perniciem, qui ueritatis doctrinam peruertere & corrumpere studeant: quin arma quoque horum consilijs suscitanda monet, quibus corpora fidelium peti & perdi possint. Indicatur alibi etiam omnium horum caput & princeps magnus nimirum ille ANTI

Præfatio.

CHRISTVS, qui & mendaciorum figmentis & aperta av-
morum tyrannide in pusillū hunc Christi gregem sit grassatu-
rus. Quæ omnia, si cū ijs, quæ nostro sæculo euenēre & quoti-
die eueniunt, conferamus, & Christum ueracem & Paulū ex
ueritatis spiritu locutum fuisse fatebimur: quin etiam consta-
bit, qui nam illi pseudochristi & pseudopropheta, quis itē ma-
gnus ille Antichristus sit, quem grex noster cauere debeat.

Porro, ut nostri officij memores, tam nobis ipsis attēdere, q̄
curæ nostro cōmisso gregi prospicere, & quantum nostræ fert
naturæ infirmitas, cōsulere possimus, pericula probe cognosca-
mus oportet, quæ ecclesiā maxime turbare, & illi ut plurimum
nocere consueuerunt. Quæ licet innumera & infinita quotidie
ab eo excitentur, qui ut Leo rugiēs in nostrā perniciē obambu-
lat, ita in dolis & insidijs struendis astutissimus est: duo tamen
nobis ante omnia consyderari debēt, Falsa doctrina nimirū, &
Crucis uel persecutionis offendiculum, quæ nostræ infirmitati
cūprimis insidiatur. Nouit enim naturæ nostræ ingeniū Sathā,
quod in diuinis & cælestibus percipiēdis admodū hebes & ob-
tusum facillime potest decipi, in alijs uero (& Religione cum
primis) ex successibus & euētū omnia aestimans, Cruce & ad-
uersis offenditur. Vnde eo Stratagemate contra ecclesiā sem-
per usum esse uidemus, ut uel falso cōceptis opiniōibus simpli-
ces dementarit, uel rixis & disputationū contentionibus turba-
uerit, uel cruce & tyrannorū armis crudeliter immisis terrue-
rit. Exēpla si quis requirat, ita sunt obuia, ut diligētī inquisitio-
ne nō sit opus. Huc enim faciunt Nazareorū legē Christo mis-
sentium & illius meritū euacuantū somnia, & uix dū his rea-
pressis per Nerone, monstrū naturæ, immissa persecutio. Huc
Cerinthus facit, & mox hūc insequens Domitianus, pdigiosum
libidinis, superbæ & crudelitatis mancipiū. His Arium cōnu-
merabimus,

Præfatio.

merabimus, & qui huius dementiã exceperūt tyrānos. Vt autē
quò propius mundi consummatio nobis accedit, eò quoq; perni-
tiosiora magisq; periculosa sunt omnia: sic nostro sæculo ma-
gnū illum Antichristum, Romanum Pontificem, omnem
præcessorum suorum tyrannidem multum superare, & utroq;
gladio ita furere uidemus, ut quo nam plus noceat ecclesiæ,
non satis animaduertere possis. Doctrinam enim inuexit cum
ueritatis doctrina ex diametro pugnantem, quæ à Deo abstra-
ctos creaturis mancipat, salutem in propriæ iustitiæ meritis
querere & proprijs uiribus confidere docet. Religionem quo-
que eam finxit, quæ & Leuitica illa & omni gentilium super-
stitione operosior, imò ex utraque conflata, à spiritu & ueri-
tate est alienissima. Et huius quidem prætextu eò potentiæ &
tyrannidis subuectus est, ut renitentes cogere, occlamantes
reprimere, resistentes & credere nescios perdere & trucidare
possit. Grassatur ergo hodie in ecclesia mendaciorū spiritus,
simulq; furit immanis ille Pontificiæ tyrānidis gladius, et nūc
quidem non in priuatos modo, ut diu antehac, sed in potentiissi-
mos principes, celeberrimas urbes, totos deniq; populos stri-
ctus omnia sanguine fuso irrigat. Iã enim urbes capi et dirui,
agros uastari, matronas & uirgines nepharia libidine pollui,
infantes quoq; uel occidi uel (quod horribilius est) membris
mutilari, iuuentutis florem ad horrendum Sodomie flagi-
tium abripi, & totam interim Germaniam ubiq; locorum di-
ras flāmas cōcipere uidemus. Et licet aperta tyrānide electū
illud Sathanae organū Antichristus, furiat, mēdacia tamē illi
coniungēs nefarios conatus et horū causas tegere, falso simula-
tis causis simpliciores & imperitos sollicitare, multis itē euāge-
licæ ueritatis ueræq; religionis odiū fraudulēter inspirare stu-
det. Exproscamur ergo, o fratres, & in specula cōstituti gladiū

Præfatio.

non iam uenientem, sed præsentem, sed grassantem et intra gre-
gis uiscera sæuientem arguamus. Tentatur enim hic multorum
fides. Sunt, qui dum mendaciorum fucos minus perspiciunt, salu-
luntur facile. Sunt, qui inter ueritatis doctrinam & superstiti-
tionis figmenta minus discernentes, falsa pro ueris arripiunt.
Sunt, quos Romanæ, id est, Antichristianæ excōmunicationis
fulmen adhuc perterret. Sunt item, quos crux & persecutionis
æstus ita offendit, ut illos in petricosam terrā euangelij semen
excepisse, nemo posthac dubitare possit. Hic ergo cura nostra
requiritur, ô fratres. Hic speculatores nos fidos præbeamus
oportet: sic ut admoniti per nos hoïes, falsæ doctrinæ figmen-
ta agnoscere, superstitionis fucos cauere, mendaciorū insidias
& laqueos uitare possint, & cruce etiam nullo modo offendan-
tur. In primis uero tanti mali author nobis petendus erit, Ro-
manus Pontifex, quem uerū illū & magnum Antichristū esse
prophetarū & apostolorū cum historijs consensus diserte cla-
mitat. Hunc ergo arguere, & ecclesijs spectandum proponere
oportet, ne quis illius falso & temere assumpta persona obstu-
pescat, aut inani uerborum bombo crepante potētia terreatur.
Et sanè contra superstitionis fucum & dogmatum mendacia
remedium magis præsens est nullum, quàm ueritatis cognitio.
Vbi enim huius lux fulserit, mendaciorū tenebris frustra pu-
gnat Satan. Neq; hic molliculorū quorundam clamores au-
diendi sunt, qui dum suæ cuti & pelli metuunt, tantum tamq;
potentem hostem argui & indicijs istiusmodi irritari nolunt.
Nōne (inquiunt) satis alioqui turbarum? nōne satis dissidio-
rum & tumultuum? Quid camino ignē & igni oleum inferre
prodest? Parcite hic mihi quæso, fratres & Symystæ colendi,
si istis hominibus paucis responderim. Possent enim illorū cla-
mores facile contemnere, nisi ex eorum numero essent, qui &
ipsi

Præfatio.

ipsi euangelicæ ueritatis non fautores modo, sed & doctores, nec uulgares, dici uolunt: quibus cum meum hoc institutū ualde improbetur, non possunt iisdem omnes illi labores placere, quibus Pontificia tyrannis impugnatur. Interim tamen iisdem illi in miseris monachis & sacrificulis exagitandis mire laboriosi sunt & industrij. Hic sibi placent & mire superbiunt, si quod ipsis dictum nouum, falsum, acutum contra infœlicia illa monstra forte exciderit. Horum uero caput & principem oppugnari nolunt. Sed ipsi mihi respondeant uelim. Num uerum esse putatis, ô superciliosi & tantumnon Seraphici Theologi, quod Paulus apostolus, quod ipse Deus uos Speculatores in domo sua cōstituerit? Verum id esse dicetis haud dubie, nec negare potestis, nisi omnem authoritatis uestre gloriā cuius studiosissimi estis, uelitis amittere. Quod ergo speculatoris officium esse putatis? Num, ut unum duntaxat atq; alterū è hostium numero gregarium militem signo dato prodat, ipsum uero belli caput summumq; imperatorem, si cum tota hostiū manu appropinquet, silentio prætereat? Non opinor hoc dicetis. Imò tunc maxime inflanda tuba, tunc maxime canendum clausicum, tunc maxime in arma ciendi ciues, cum maximū urget periculum: & nisi id speculator fecerit, iam nō ignauus modo, sed & perfidus & reipub. proditor dicetur. Quæ ergo malū est insania, in ecclesiæ administratiōe id agnoscere nolle, quod in reipub. non utile modo sed & necessariū uidetur? Quæ obsecro arma sunt, quibus maxime nocet & furit Antichristus? Mendacia utiq; & imposturæ, quibus sese uenditat. Falsa persona tectus in multorum animis regnat, quorum ignorantia et simplicitate ad tyrannidem suam stabiliendam abutitur. Num ergo ignorantia amplius seduci patiemur, quos illa simul & tanta tyrannide per ueritatis lucem liberare possumus? Num

Præfatio.

grassantem belluam arguere timebimus, ne eius iram prouocemus, quæ blanditijs plus quàm ira nocere solet? Minime hoc faciendum, ô fratres. Imò eripienda est monstro huic larua, quæ se uenditat: detrahenda est leonina, ut Cumanus agnoscatursinus, qui hætenus inuictus ille leo de tribu Iuda uideri uoluit. Nec nos illius iræ mouere debent, nec illius terrere fulmina. Rubet bestia hæc iam olim sanctorum sanguine. Iacent sub magno altari innumerabiles sanctorum animæ, quas illa propter uerbum Dei & testimonium, quod habuere, sustulit. Adaduntur illis plures quotidie. Clamant omnes illæ, Vsq; quò Domine, qui es sanctus & uerax, non iudicas ac uindicas sanguinem nostrum de his, qui habitant in terra? Sed audit has uoces dominus, qui iam ad iudicium & uindictam paratus mox erumpet, ut primum bestiae mensura impleta & martyrum suorum numerus consummatus fuerit. Nos interea temporis quod frugi dispensatores et fidos speculatores decet, faciamus. Verbi pabulo pascamus gregem Domini, uenenum arguamus, conculcemus, eijciamus ne noceat. Hostem & dolos atq; arma eius digito monstremus, ut norint quem fugere debeant oues Domini. Sic enim amplum nobis paratum præmium accipiemus. Pœna autem manebit eos horribilis, qui sua negligentia aliam quam è Christi grege ouiculam perdidierint. His equidem rationibus ipse motus, hunc laborem (qui quanto cum periculo coniunctus sit, non ignoro) suscepi, ut Romanum Pontificem uerum Antichristum esse probarem. Et eundem uobis dedicandum putauim, fratres & Synmystæ dilecti, non quod meis his ipse iuuenis grandiores natu, indoctus doctiores, infans & elinguis eloquentissimos erudiri posse putarem, sed quod studiorum meorum ratione uis constare uolui, quos animi fortitudine & fidei constantia iam multis annis in eodem argumento non sine fructu

Præfatio.

fructu desudauisse uidebā. Nec incōmodum quoq̄ uidebatur eam doctrinam publico omnium uestrum patrocinio munitam in lucem exire, quæ hoc tam afflictō sæculo cum primis est necessaria. Priusquam uero orationem finiam, paucula nobis de altero illo Antichristi gladio, aperta nimirū tyrannide ipsius, dicenda uidentur, ut quæ crucis ratio & ut hæc nobis ferenda sit, facilius intelligant homines.

Ante omnia autem, cuius consilio, instinctu uel permissione ecclesia crucem sentiat, inquirendum erit. Docet id unicus ille & irrefragabilis mundi doct̄or, qui ab æterno in sinu patris fuit, & proinde omnium quoque mysteriorum conscius, nobis eadem, quatenus illa scire phas est & utile, reuelauit. Hic discipulos suos ad uerbi prædicationem emittens, cum de Cruce & persecutionibus multa differuisset, tandem addit: Nōne duo passeruli minuto asse ueneunt? Atqui ne unus quidem ex illis cadet in terram sine patre uestro. Vestri uero etiam pili capitis omnes numerati sunt. Ne igitur metuatis: uos plura estis, quàm multi passeruli. Hic ergo principalem Crucis causam nobis monstrat Dominus: quod nimirum patris sui uoluntate & cōsilio pijs eueniant, quæcunq̄ euenire solent. Licet enim persecutores ipsos non diuinæ uoluntatis cognitio, sed priuati affectus libido, odium, inuidia & uerbi contemptus moueat, quin & homicidij omnisq̄ uiolentiæ pater, Sathan, excitet: nulla tamen omnium horum est potentia, nullum robur, nullæ contra ecclesiā uires, nisi Dominus illos grassari, & ecclesiam suam nonnihil exerceri permittat. Hinc est, quod Assyrium uirgā furoris sui Dominus, & impios Dei manum & gladium Dauid nominat: cū tamē nec Assyrius ad Dei uoluntatē respexerit, nec impij diuinæ prouidentiae cōsilijs attendant. Est uero hoc consolationis plenū, fratres dilecti, quod nec hostibus

Præfatio.

ex semetipsis contra nos vires esse aliquas, nec nobis quicquam
citra Dei uoluntatem euenire audimus. Nam cum Deum non
iustum modo, sed patrem quoque clementissimum sacræ literæ
nobis depingant, utique quæ illius consilio aduersa nobis eueni-
unt, non perditionem uel interitum, sed salutem pollicentur.
Num enim hominum perditionem optare potest, qui humani
generis creator est? Num filios suos perditos pater cupiet
Num extinctos & enecatos uolet? At cum id à patre homine
alienissimum sit, Deum utique, misericordiæ & gratiæ fontem,
hoc duriores magisque immitem aestimare non possumus. Cur
ergo (inquiunt) in nos grassari sinit hostes immanissimos? Cur
illorum manibus & armis nos obijcit? At qui nam estis, ô boni,
qui hæc quiritamini? An mirum & inauditum uobis uidetur,
quod pater in filios ferulam exerit? quod plagis corrigit? Nos
metipsos potius inspiciamus, & causæ patebunt horum omnium.
Cum enim in peccatis concepti & geniti nostræ responderemus
origini, & proinde mortis & damnationis essemus mancipia,
misertus nostri cælestis pater per filium suum peccata ab-
stulit, nosque in filios suos adoptans gratiæ ac regni sui hæredes
fecit, Nuntiat nobis hoc tam lætum & scælix de salute nostra
consilium Euangelij doctrina, quæ simul etiam quid Deo uis-
cissim debeamus exponit, fidem informat, uitam instituit, &
mores plus satis corruptos corrigit. Hic uero correctionis &
disciplinæ impatiens caro nostra sese moneri, argui, corripiri &
accusari non uult: quin euangelij doctrina ad suæ licentiæ &
libidinis prætextum abutitur, & quò maior est & liberior uis-
uendi securitas, eò magis etiam suis indulgens affectibus furit
indomitum. Postulat ergo tunc patris cælestis iustitia, ut qui
uerbis emendari nolunt, plagis corrigantur, quas etiam non
aliam ob causam infert, quam ut sopore excusso in uiam redea-
mus.

Præfatio.

mus. Ne exemplis hic opus est aut scripturæ testimonijs, cum in nobis singuli corruptum hoc naturæ nostræ ingenium sentiamus. Inspecere tamen libet, quæ nostro sæculo contigerunt. Reuelatum est diuina sic fauente gratia euangelij uerbum & Germaniæ populis annis prædicatum circiter uiginti quinque & amplius. Detectæ patuerunt Antichristianæ tyrannidis fraudes, imposturæ, doli & blasphemi conatus. Discussæ sunt ueritatis luce tenebræ omnes. Soluti & dissecti sunt gladio hoc acutissimo indissolubiles antehac nodi et tristissima mortis uincula. His uero solutis tota illa Antichristianismi fabrica in hominum animis repente corruit, & ceu fumi euanuerunt uana illa conscientiarum terriculamenta. Doluit ea res ab initio statim Romano Pontifici. Doluit Cæsaribus, regibus, principibus & populis potentissimis. Varia ab his etiam inuita sunt consilia, quibus herbescentem euangelij segetem extinguere cupierunt. Sed nequicquam omnia. Imò illos ipsos mutuis bellis horribiliter commissos & attritos uidimus, qui Christo iam bellum parabant. Nunc uero nostris ceruicibus idem imminet: nunc ferro & igne in nos grassantur: nunc cædibus & incendijs omnia miscent. Quam uero ob causam? Num quod Christus iam infirmior & minus cautus sit, quam fuerit antea? Num quod amplius cauere non potest, quod hætenus cavit & auertit? Minime. Sed nostris peccatis hoc malum meruimus. Nostra ingratitude illius iram prouocauimus. Nostris sceleribus armati hostes contra nos pugnant. Et quia pace diu nobis concessa turpiter abusi peccauimus, uirga hac tam seuera in negligentes liberos Dominus animaduertit. Cõsoletur autem nos, quod cum pater sit, non perditionem, non mortem, non interitum, sed emendationem, sed salutem, sed uitam liberorum expetit. Argumentum huius rei infallibile est causa belli & persecutionis, quam

Præfatio

ipse Pontifex per Bullas suas ubiq̄ prætextit. Ideo enim nos
excindendos clamat, quod hæretici simus. At quæ nam illa
hæresis? Hæc nimirū, quod Romanā superstitionem fugimus,
meritis nostris diffidimus, soli Christo innitimur, hunc nostrū
caput, nostrum regem, nostrum Pontificem, nostrū sacrificium
unicū & sufficiens agnoscimus, quod item cum Paulo apostolo
nihil nouimus præter Christum Iesum, et hunc crucifixum. Et
licet ob scelera, quibus infecti nostræ fidei professioni non res
spondemus, nos affligi permittat cælestis pater: non tamen ob
hæc nobis irascuntur qui nobis multo sceleratioribus sunt, sed
hanc unam ob causam contra nos furiunt, quod Christo nita
tentes ab illorum prophanis cultibus sumus alienissimi. Nam
quod inobedienciā nescio quam nōnulli causantur, uanissimi
est, & illos ipse Pontifex per suas Bullas mendaciū arguit. Vi
deamus ergo hic insignem Dei bonitatem. Propter peccata no
stra, quæ multa & grauius sunt, propter uerbi contemptum &
ingratiitudinem excindi merueramus, & quia secure uiuimus,
ferula opus est: non tamen eo titulo pœnam nostram infamem
uult esse Dominus, sed ea gloria dignos censet, ut pro ipsius no
mine, pro fidei ueritate, pro religione, qua nihil est præstantius
& magnificentius, nos periclitari uelit, & martyrum suorum
choro ascribere. O bonitatem uere paternā. O misericordiam
inexhaustam. O gratiæ thesauros opulentissimos. Gratiæ suæ
uasa nos facere dignatur, qui nosmetipsos iam iræ uasa fecera
mus: & eo sanguine gloriam suam illustrari, ecclesiæ suæ uita
neam rigari & fidei atq̄ ueritati testimonium ferri uult, qui
ob immensa nostra peccata fundi debebat. Quem ergo nunc
huius crucis pigeat? Quem afflictionum pœniteat? Nesciunt
profecto hanc crucis nostræ gloriam hostes immanissimi, &
idcirco corporum nostrorum interitu & cædibus superbiunt.
Nesciunt

Præfatio.

Nesciunt quod illos maneat iudicium: ut nimirum, eum satis nos illorum furore castigauit Dominus, in ignem æternū ceu sterilis & inutilis posthac uirga cōijciantur. Nos uero cū Paulo apostolo nunc demum dicere cōuenit. Quis nos separabit à dilectione Dei? num afflictio? num angustia? num persecutio? num famēs? num nuditas? num periculum? num gladius? Quia in his omnibus superamus per eum, qui dilexit nos. Dilexit autem nos Christus Dei filius, qui ut se pro nobis in mortem tradidit: ita nunc demum sic nos diligit & honorat, ut pœnæ quam merueramus infamiam in splendidissimū crucis propter ipsum sustinendæ honorem conuertat. Nec tamen ita nos excruciarī & affligi uult, ut in cruce hæc pereundum sit omnibus: sed hoc querit, ut carnis securitate pulsa fidem, quam ore profiteremur, uita quoq; exprimamus. Quod ut primū fecerimus, filios suos iam perditos obujs ulnis complexus excipit, uerum esse probans, quod olim dixit: *Uiuo ego, quod nolo mortem peccatoris, sed ut resipiscat & uiuat.*

Hæc ergo nos monere & docere cōuenit nostræ curæ commissas ecclesias, ut uidelicet cruce nō terreantur pusillanimes, non euentu infœlici offendantur, non ex illo fidem & religionē nostram æstiment: sed ea, quibus Dei iram meruerunt, in memoriam reuocantes emendent, ut ad Dominū conuersi, hunc quoq; ad se conuersum uideant. Sonet in auribus hominum, & perpetuò sonet, quod per prophetā dicit Dominus: *O si populus meus me audisset, si Israël in uis meis ambulasset: Quam breui inimicos eorū deiecissē, & contra infestantes eos uertissē manum meam.* Qui odio habent Dominum, essent illis seruiliter supplices, ipsorum autem æuum esset perpetuum. Hæc si animis pijs & attentis perciperent homines, non esset quod cruce offenderentur: sed malorū omnium remedium haberent præ-

Præfatio.

præsentissimum. Sed quantum in hac re ubique desit, uideatis opinor non sine acerbo animi dolore, fratres & Symmystæ dilecti. Nondum excussa est pernitiōsa peccandi securitas. Nondum scelerum nos piget, nondum uitiorum pœnitet. Et ut antehac uerbo sese moneri passi non sunt contumacissimi homines: ita nec malis immixtis terreri possunt. Et quia eam in nostris uidere cogimur peccandi licētiam, hostes quoque uiribus indies augeri, & nos deficere uidemus. Sed cum ea sit mundi facies, ut desperandum nobis de hoc planè esset, nisi Dominus suas haberet electorum reliquias: nobis sedulo incumbendum erit, ne nostra socordia aut negligentia quisquam pereat. Exerceamus ergo datum nobis à domino talentū. Pœneremur quantum possumus. Non deerit pijs studijs Dominus, qui ut solus incrementum dat, ita ex lapidibus quoque Abrahami filios efficere potest. Urgeat nos nostri muneris periculosa functio, ut huius semper memores attendamus nobis & cuncto gregi, ne quod uel ex falsis doctrinis uel ex crucis offendiculo damnum ad ecclesiam redeat. Nullis parcamus curis, nullis laboribus, nullis uigilijs, non uitæ, quæ mors potius dicenda est, non corpori quod melius quam in uineæ domini culturam impendi non potest: ut tandem in tremendo iudicij die non ignaui illius serui consortes simus, sed lætam illam summamque consolationis plenam uocem audiamus: Euge serui boni & fideles: super pauca fuistis fideles, super multa uos constituam: Intrate in gaudium Domini uestri, Amen. Valete fratres & Symmystæ colendi. Tiguri pridie Idus Decembris, Anno M. D. XLVI.